gemeente
Weststellingwerf

UITVOERINGSPROGRAMMA ALCOHOLWET

EVALUATIE 2024 & 2025

JANUARI 2026

Inhoud

1. Inleiding 3
1.1 Integrale aanpak op basis van drie pijlers 4
Leeswijzer 5
2. Pijler regelgeving en beleid 6
2.1. Horecaconvenant 6
2.2. Convenant supermarkten 7
2.3. Beleidsregels voor ontheffingen – Art. 35 Alcoholwet 9
2.4. Evalueren van handhavingsarrangement 10
3. Pijler bewustwording en educatie 11
3.1. Jongeren 11
3.2. Ouders 12
3.3. Middelbare scholen 13
3.4. Gezonde sportomgeving 14
3.5. Voorlichting barvrijwilligers paracommercie 15
3.6. Ketensamenwerking 16
4. Pijler toezicht en handhaving 17
4.1. Basiscontroles 17
4.2. Extra inhuur toezichthouders voor leeftijdsgrenscontroles 17
5. Denktank 19
6. Evaluatie overkoepelende doelen 20

1. Inleiding

De afgelopen twee jaar hebben we samen met lokale organisaties en partners gewerkt aan het verminderen van gezondheidsschade door alcoholgebruik en het terugdringen van verstoringen van de openbare orde als gevolg van alcoholmisbruik. In dit verslag kijken we terug op de inspanningen die zijn geleverd en de resultaten die daarmee zijn bereikt.

Het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren en het voorkomen van overlast is een langdurig proces dat blijvende aandacht vraagt. Al in 2014 formuleerde het college van burgemeester en wethouders de volgende visie:

"Voorkomen is beter dan genezen. De gezondheid van jongeren is belangrijk. De gemeente Weststellingwerf zet daarom krachtig in op het terugdringen van alcoholgebruik onder jongeren, met name beneden de achttien jaar. Dit door middel van een integrale aanpak waarin de gemeente, burgers, ketenpartners en bedrijven nadrukkelijk worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden."

Halverwege 2024 is Weststellingwerf gestart met Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO): een preventieve aanpak gericht op het voorkomen van middelengebruik onder jongeren tot 18 jaar en het versterken van hun mentale gezondheid. OKO is geen tijdelijk project, maar een structurele manier van werken en samenleven. Met elkaar dragen we de verantwoordelijkheid om onze gemeente zo in te richten dat jongeren gezond, veilig en weerbaar kunnen opgroeien. Met OKO pakken we preventie breder aan en werken we intensief samen met ketenpartners en inwoners. OKO vult de doelen van NIX18 goed aan.

In het uitvoeringsplan Alcoholwet/NIX18 2025 zijn twee overkoepelende doelstellingen geformuleerd:

- In 2027 is het percentage jongeren, onder de 18 jaar, dat alcohol drinkt met 10% afgenomen (t.o.v. 2023)[1]
- In 2025 zien we een stijgende lijn in naleving van de wettelijke leeftijdsgrenzen voor alcoholverstrekkers in sportkantines en evenementen (t.o.v. 2022) [2]

[1] GGD Jeugdmonitor 2023

[2] Hotspot-nalevingsonderzoek leeftijdsgrens alcohol, veiligheidsregio Fryslân 2022

1.1 Integrale aanpak op basis van drie pijlers

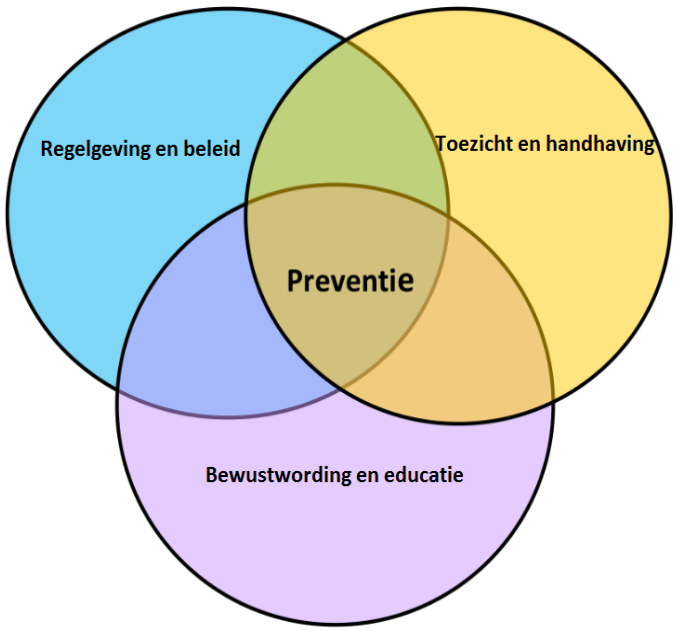
De activiteiten uit het Uitvoeringsprogramma zijn verdeeld over drie pijlers, die als doel alcoholpreventie hebben. In deze evaluatie houden we deze verdeling aan:

De gemeente richt zich in de uitvoering van de alcoholwet op:

- Pijler 1: Regelgeving en beleid, het stellen van grenzen.
  De Alcoholwet geeft de gemeente de verantwoordelijkheid en bevoegdheden voor het opstellen van regels over het schenken van alcohol. De gemeente stelt regels op en maakt hierover afspraken met betrokken partijen. Zo stuurt de gemeente op het terugdringen van alcoholgebruik en het voorkomen van gezondheidsschade.

- Pijler 2: Bewustwording en educatie, het overdragen van grenzen.
  Het creëren van bewustwording bij alcoholverstrekkers, ouders en (potentiële) gebruikers is een noodzakelijke voorwaarde voor gedragsverandering. Bewustwording en educatie dragen bij aan het maatschappelijk draagvlak van het beleid. Dit versterkt de sociale norm dat het normaal is dat je voor je achttiende geen alcohol drinkt.

- Pijler 3: Toezicht en handhaving, het bewaken van grenzen.
  De gemeente is eindverantwoordelijk voor een goede naleving van de Alcoholwet. Voor controle hierop zet de gemeente toezichthouders of buitengewone opsporingsambtenaren (BOA's) in. Overtredingen en misstanden worden indien nodig bestraft met bestuurlijke maatregelen.

Afbeelding 1: Alcoholpreventie op basis van 3 pijlers

Leeswijzer

Deze evaluatie geeft een overzicht van de inzet en resultaten van de afgelopen twee jaar rondom alcoholpreventie binnen de gemeente Weststellingwerf. Het document volgt de drie pijlers en de doelen uit het Uitvoeringsprogramma Alcoholwet/NIX18.

In hoofdstuk 3, 4 en 5 bespreken we per pijler de voortgang. Elk hoofdstuk heeft dezelfde opbouw:

- Situatie in 2023: In het rode vlak schetsen we per thema de beginsituatie zoals die gold bij het opstellen van het uitvoeringsplan.
- Doelstellingen 2023: Vervolgens benoemen we de doelen die destijds zijn geformuleerd.
- Evaluatie: Tot slot volgt de evaluatie van de uitgevoerde inspanningen en – waar mogelijk – de behaalde resultaten.

In hoofdstuk 5 en 6 sluiten we af met de evaluatie van de denktank en de overkoepelende doelen uit het uitvoeringsplan 2024–2025.

2. Pijler regelgeving en beleid

2.1. Horecaconvenant

Situatie 2023: In 1999 is het horecaconvenant ontstaan. Hierin zijn afspraken gemaakt tussen de horecabedrijven, gemeente en politie. De positieve resultaten daarvan dragen bij aan een veiliger en aantrekkelijker uitgaansklimaat in de gemeente. Belangrijk onderdeel van het convenant is de Alcoholwet

Doelstellingen 2025

- Gezamenlijk werken aan een veiliger en aantrekkelijker uitgaans- en leef/woonklimaat in de gemeente Weststellingwerf.
- Borging van de Alcoholwet in het convenant.
- De horecaondernemers zijn zich bewust van de regels in de Alcoholwet en handelen hiernaar.

Evaluatie

<u>Een jaarlijks horecaoverleg</u>

Er heeft in 2025 geen collectief horecaoverleg plaatsgevonden. Er hebben wel gesprekken plaatsgevonden met individuele convenant partners zoals de politie en Koninklijke Horeca Nederland. Nu de politie zich voor de laatste jaargang tóch als partner aan het horecaconvenant blijft verbinden (zie onder) gaan we in 2026 met alle partners en deelnemers om tafel. We willen onderzoeken of het horecaconvenant en diens huidige vorm en werkwijze nog aansluit bij de behoefte. En we kijken kritisch of alle afspraken uit het convenant nog waargemaakt kunnen worden door de betrokken convenantpartners. Het jaarlijkse horecaoverleg is een goed platform om hier in gezamenlijkheid mee aan de slag te gaan.

<u>Horecaconvenant 2021-</u>

De politie heeft uitgesproken niet meer bij dit convenant aangesloten te willen blijven in verband met de informatiedeling. Er is afgestemd dat zij in ieder geval tot 2027 aangesloten blijven, zodat artikel 2.29 lid 4 in de huidige APV kan worden opgevolgd. Bij het opstellen van het nieuwe convenant (dat tot 2027 zal duren), zal er kritischer worden gekeken naar dat wat de politie kan bieden.

Volgens art. 2.29 lid 4 van de APV Weststellingwerf is het convenant enkel geldig wanneer politie is aangehaakt bij het convenant. Wanneer de politie zich daadwerkelijk terugtrekt heeft dit gevolgen voor de ruimere openingstijden waarmee horeca-eigenaren ‘beloond’ worden bij het aangaan van een convenant en daarmee wellicht ook voor de welwillendheid van de horeca-eigenaren om zich bij eventueel nieuw convenant aan te sluiten als deze ruimere openingstijden niet meer zijn toegestaan.

2.2. Convenant supermarkten

Situatie 2023: Sinds 2013 werken de supermarkten en gemeente samen in een supermarktconvenant. In juli 2021 ondertekende alle supermarkten opnieuw het supermarktconvenant voor een periode van 2 jaar. In dit convenant staan afspraken over het toezicht op de naleving van de leeftijdsgrens. Zoals het onderzoek door mysteryshoppers bij de supermarkten. Dit onderzoek gebeurt volgens de jongproef preventie methodiek van Bureau Horeca en Bijzondere Wetten (BHBW).

Doelstellingen 2025

- Er is een duurzame samenwerking met de supermarkten binnen de gemeente Weststellingwerf. Waarin de supermarkten de verantwoordelijkheid hebben op de naleving van de wettelijke leeftijdsgrenzen voor de verkoop van alcohol en waar de gemeente ondersteunt waar nodig.

Evaluatie

<u>Evaluatie en eindrapportage supermarktconvenant</u>

Het supermarktconvenant wordt niet verlengd. De partij die dit uitvoerde is hiermee gestopt. Daarnaast gaven de supermarkten dat de kracht hiervan is uitgewerkt. Van 2015 tot 2023 heeft de gemeente dit samen met de supermarkten opgepakt. Hierdoor zijn goede resultaten behaald en is de samenwerking versterkt. In overleg met de supermarkten is afgesproken dat er jaarlijks een supermarktenoverleg plaatsvindt waarin ervaringen worden gedeeld en we met elkaar in gesprek gaan over de uitdagingen van de Alcoholwet en NIX18. Alle supermarkten in de gemeente worden hiervoor uitgenodigd.

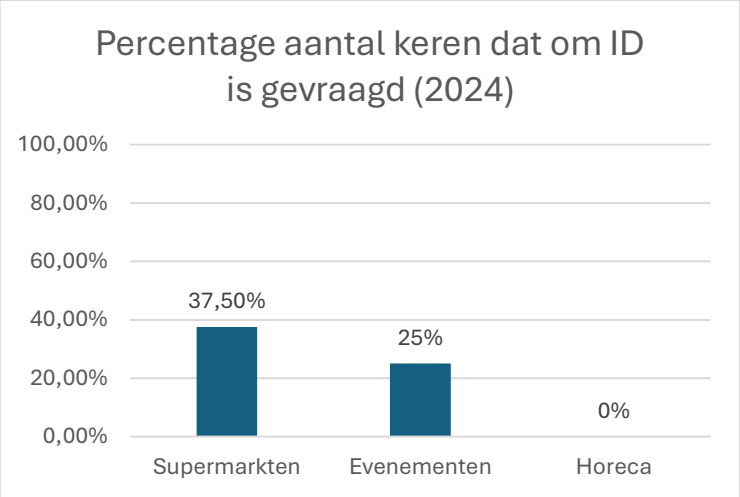
<u>NIXzonderID actie</u>

Tijdens de NIXzonderID actie van Bureau Objectief gaan getrainde Mystery Shoppers langs supermarkten, evenementen en horecagelegenheden om te kijken of verkooppunten naar ID vragen.

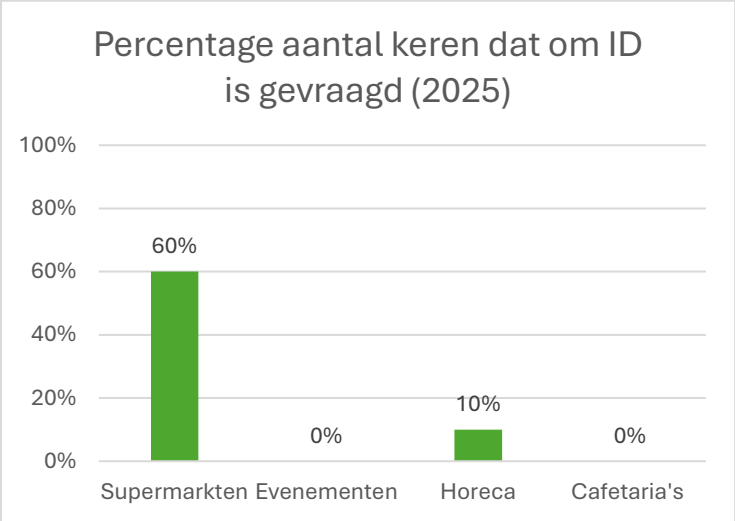
Verkooppunten die door de test komen krijgen ter plekke een materialenpakket om NIX18 nog meer onder de aandacht te brengen. Verkooppunten die niet om het identiteitsbewijs vragen krijgen dit later met een begeleidende brief toegestuurd. Daarnaast worden deze uitslagen besproken in het Jaarlijkse Supermarktenoverleg.

In 2025 is deze actie ook uitgevoerd bij sportverenigingen. Op het moment van schrijven van deze evaluatie zijn die uitslagen nog niet bekend.

In 2024 zijn 8 supermarkten bezocht. Bij 3 supermarkten werd om het ID gevraagd. Bij evenementen werd 1 van de 4 keer om een ID gevraagd en bij Horeca-instellingen 0 van de 8 keer. Kanttekening hierbij is dat alle bezoeken zijn uitgevoerd tijdens een groot evenement, wat de naleving of de leeftijdsgrens extra moeilijk kan maken.

In 2025 zijn 5 supermarkten bezocht en bij 3 is de ID-vraag gesteld. Bij horeca-instellingen is deze vraag 1 van de 10 keer aan de mysteryshopper gesteld. Bij evenementen is deze vraag 0 van de 4 keer gesteld en bij cafetaria's is bij 5 bezoeken ook 0 keer om het ID gevraagd. Kanttekening hierbij is dat alle bezoeken zijn uitgevoerd tijdens een groot evenement, wat de naleving op de leeftijdsgrens extra moeilijk kan maken.

2.3. Beleidsregels voor ontheffingen – Art. 35 Alcoholwet

Situatie 2023: In het kader van alcoholpreventie is in 2015 beleid (beleidsregel ontheffing artikel 35 Drank- en Horecawet gemeente Weststellingwerf) geformuleerd over de ontheffingen ex artikel 35 Alcoholwet. Dit artikel richt zich op de vergunningsaanvragen voor evenementen waar alcohol wordt geschonken. Het preventieve beleid richt zich op de toetsing van vergunningsaanvragen waar activiteiten met betrekking tot jongeren onder de 18 jaar plaatsvinden (zoals schoolfeesten, kinderdisco's en kinderbingo's).

Doelstellingen 2025

- De wettelijke leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol tijdens evenementen wordt nageleefd.
- Evenementenorganisatoren zijn zich bewust van het belang van naleving van de Alcoholwet en vragen geen tapontheffing aan voor jeugd/kinderactiviteiten. Zij schenken tijdens evenementen geen alcohol aan jongeren onder de 18 jaar.

Evaluatie

<u>Bewustwording alcohol verstrekkers</u>

In de vergunningaanvraag wordt duidelijk vermeld dat de organisatie van een evenement gebruik kan maken van gratis ID-scanners. In 2024 hebben 5 evenementen hier gebruik van gemaakt en in 2025 hebben 6 evenementen hier gebruik van gemaakt. Gemiddeld gezien hebben we ongeveer 36 evenementen per jaar waar alcohol geschonken wordt. Gezien dat aantal evenementen vinden we 5 of 6 aanvragen te weinig. Komende jaren kan extra ingezet worden om de ID-scanners meer onder de aandacht te brengen bij organisatoren.

<u>Toezicht op naleving bij evenementen waarvoor een tapontheffing is verleend</u>

Er is dit jaar meer ingezet op evenementen en daarbij ook schenken van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar. De insteek is dit jaar geweest dat de toezichthouder een meer adviserende rol aanneemt. Daarnaast worden er gesprekken met jongeren gevoerd maar ook met ouders over alcoholgebruik. Ook kan Halt ingeschakeld worden.

Op dit moment werken we niet met een tapontheffing, maar met een tijdelijke ontheffing artikel 35 van de Alcoholwet. Evenementen kunnen hier gebruik van maken.

NIX18 onder de aandacht

We hebben contact met een vertegenwoordiger van de lokale horeca. Samen zijn we in gesprek om te bespreken welke gezamenlijke interventies we kunnen doen om NIX18 beter nageleefd te laten worden. Tijdens de controles die handhaving doet voorafgaand aan het Linde Festival zijn aan alle horecagelegenheden gespecialiseerde posters geleverd en andere materialen om NIX18 en de samenwerking daarin tussen horeca en gemeente beter onder de aandacht te brengen.

2.4. Evalueren van handhavingsarrangement

Situatie 2023: Het handhavingsarrangement bijzondere wetten is een stappenplan waarin beschreven is hoe gemeente, politie en het Openbaar Ministerie optreden bij overtredingen in de horeca, coffeeshops en bij kansspelen.

Doelstellingen 2025

- Duidelijkheid en eenduidigheid in aanpak van overtredingen, overlast of andere misstanden.

Evaluatie

Evaluatie handhavingsarrangement bijzondere wetten

In mei 2025 heeft er een overleg plaatsgevonden tussen een handhavingsjurist, OOV Oost- en Weststellingwerf over de herziening van het handhavingsarrangement bijzondere wetten. De wens is hierbij uitgesproken om een eenduidig beleid binnen Oost- en Weststellingwerf aan te houden. Momenteel is de handhavingsjurist bezig het handhavingsarrangement aan te passen en deze af te stemmen met de andere juristen. Het oude handhavingsbeleid van Weststellingwerf wordt hierbij als uitgangspunt gebruikt. In 2026 wordt de aanpassing en herziening afgerond.

3. Pijler bewustwording en educatie

3.1. Jongeren

Situatie 2023: Door voorlichting maken we jongeren bewust van de schadelijkheid van alcohol (en andere genotsmiddelen) en de rol van groepsdruk. Door het vergroten van de kennis en weerbaarheid van jongeren, kunnen zij beter gezonde keuzes maken. Hierbij maken we gebruik van de plekken waar jongeren komen.

Doelstellingen 2025

- Jongeren zijn zich bewust van de risico's van alcohol waardoor de leeftijd waarop jongeren starten met drinken stijgt.

Evaluatie

Contactmoment 12+

In het afgelopen jaar zijn er slechts enkele leerlingen geweest die bij het invullen van de vragenlijst voorafgaand aan het contactmoment, hebben aangegeven dat ze al alcohol drinken. Ook in de gesprekken die de jeugdverpleegkundige met leerlingen van het VMBO voert en waar alcoholgebruik (en ook middelengebruik, roken/vapen) wordt nagevraagd, zien we ditzelfde beeld. We zien twee mogelijke oorzaken hiervan;

- de jonge leeftijd waarop leerlingen deze vragenlijst invullen (klas 1),
- terughoudendheid omdat het invullen van de vragenlijst niet anoniem is.

Werkgroep Jongeren 12-18

Deze werkgroep heeft een actieve samenwerking met elkaar gevonden. Er zijn een aantal activiteiten samen georganiseerd zoals een challenge voor jongeren door The Basegym, jongerenwerk en TeamFRL & Butterfly X-plore aan het einde van beide zomers. De partners geven aan dat deze manier van samenwerken goed bevalt. Deze werkgroep is overgegaan in de Werkgroep Vrije Tijd van OKO. Er zijn een aantal partners toegevoegd aan deze werkgroep. De werkgroep is aan de slag met het volgende speerpunt; "*Jongeren doen op een laagdrempelige en plezierige manier aan vrijetijdsbesteding (sport, bewegen, cultuur). Ze kunnen onderzoeken wat ze leuk vinden én weten waar ze terecht kunnen.*" Daarnaast wordt kennis en ervaringen met elkaar gedeeld tijdens structurele bijeenkomsten.

Activiteiten TeamFRL

In 2024 en 2025 zijn verschillende activiteiten georganiseerd samen met TeamFRL en regelmatig ook andere partners. Tijdens deze activiteiten is er aandacht voor NIX18. Daarnaast is het bieden van een georganiseerd vrijetijdsaanbod een beschermende factor tegen middelengebruik.

Campagnes NIX18

In 2024 en 2025 zijn we aangesloten bij de landelijke campagnes van NixzonderID, IkPas en Zien drinken Doet drinken. Onder de collega's van het gemeentehuis is IkPas extra onder de aandacht gebracht. Dit is gedaan door informatieve teksten op Henk(intranet) en 'gezonde' mocktail in het werkcafé. Ook hebben we in 2024 posters en flyers verspreid binnen Weststellingwerf. Deze actie liep tot februari 2025. De posters hadden een lokaal tintje, omdat een van onze jongerenwerkers ambassadeur van de campagne was en op de posters stond.

3.2. Ouders

Situatie 2023: Ouders hebben veel invloed op het drinkgedrag van jongeren. Het is niet alleen belangrijk om aan ouders kennis over de schadelijk effecten van alcohol over te dragen, maar ook te benadrukken hoe groot hun eigen rol kan zijn. Het is belangrijk om ouders handvatten te bieden om grenzen te stellen en het onderwerp bespreekbaar te maken met hun kind.

Doelstellingen 2025

Ouders/verzorgers:

- zijn zich bewust van de risico's van alcoholgebruik van hun kind en de gevolgen daarvan,
- zijn in staat tot het stellen van grenzen met betrekking tot alcoholgebruik van hun kind.

Evaluatie

Thema-avond

Er zijn afgelopen twee jaar meerdere laagdrempelige bijeenkomsten voor ouders georganiseerd; tijdens Jachtseizoen in april konden ouders tijdens een kopje koffie en het wachten op hun kind in gesprek over middelengebruik en deden ze een quiz. Er zijn in 2025 drie fysieke ouderavonden georganiseerd, in samenwerking met onze OWO-partners. Ouders konden hier kosteloos naartoe. De volgende thema's zijn besproken tijdens deze ouderavonden:

- 5 juni: Het Puberbrein door Aletta Smits (Tijnje, Opsterland),
- 8 september - stress en prestatiedruk, (Wolvega, Weststellingwerf),
- 3 november - pubers en verleidingen, VNN (Oosterwolde, Ooststellingwerf).

Vanwege het succes van deze ouderavonden wordt hier in 2026 een vervolg aan gegeven. Daarnaast is in november, tijdens de week van de mediawijsheid, een digitale ouderavond georganiseerd over schermgebruik in samenwerking met VNN.

3.3. Middelbare scholen

Situatie 2023: Effectieve alcoholpreventie in de schoolomgeving richt zich op vier pijlers. Beleid, educatie, vroeg signalering en de omgeving. Scholen bepalen zelf de speerpunten en activiteiten via de Gezonde School-aanpak.

Doelstellingen 2025

- De middelbare scholen hebben een duidelijke visie op preventie van middelen gebruik en hebben elk schooljaar een programma om hier aandacht aan te besteden.

Evaluatie

Adviseur Gezonde School

Het Linde College is in het schooljaar 2024-2025 gestart met Helder op School waarbij samengewerkt wordt met de gemeente, VNN en GGD. Dit wordt gecombineerd met Theater Smoar, die een voorstelling geeft voor alle 3e klassen en samen met VNN een ouderavond geeft. Na het eerste jaar is er geëvalueerd en zijn er waar nodig aanpassingen gedaan. Er is voldoende draagvlak binnen de school om hiermee door te gaan. Ook in het schooljaar 2025-2026 heeft Helder op School een plek binnen het Linde College.

Terra Wolvega is vanaf het schooljaar 2025-2026 ook gestart met Helder op school. Begin 2026 wordt een studiedag voor het schoolteam georganiseerd met onder meer trainingen over Helder op School door VNN. Daarnaast laten zij onderzoek doen door een HBO Social Work student hoe zij, naast de reguliere interventie van Helder op School, nog meer kunnen doen aan preventie van middelengebruik.

Daarnaast zijn beide scholen betrokken bij de OKO-aanpak in de gemeente, waar onder meer de focus ligt op het verminderen van middelengebruik onder jongeren, en zijn de scholen vertegenwoordigd in de werkgroep ouderbetrokkenheid.

Welzijn onder jongeren

Deze werkgroep is overgaan in de werkgroep Ouderbetrokkenheid vanuit OKO. Deze werkgroep is aan de slag met het volgende speerpunt: "*Ouders zijn zich bewust van hun rol in het voorkomen van het gebruik van middelen en het vergroten van het welbevinden van hun kind én wij ondersteunen ze bij deze rol.*"

Daarnaast wordt kennis en ervaringen met elkaar gedeeld tijdens structurele bijeenkomsten. Het is een diverse groep die bestaat uit professionals uit o.a. het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, VNN, jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, communicatie en onderwijsbeleid.

3.4. Gezonde sportomgeving

Situatie 2023: Sportverenigingen hebben een belangrijke rol in de samenleving waar veel jongeren komen. Overmatig alcoholgebruik en sport gaan niet samen. Goed alcoholbeleid in de sportkantine is integraal beleid en gaat hand in hand met rookvrij en een gezond aanbod van eten en drinken.

Doelstellingen 2025

- Sportverenigingen werken aan een gezondere sportomgeving voor jongeren.

Evaluatie

NIX18 & JOGG werken samen & Teamfit

In 2025 zijn we, in samenwerking met Opsterland, Ooststellingwerf, Smallingerland Heerenveen en JOGG-TeamFit gestart met de pilot van de Gezondere Box. Aan deze pilot hebben in Weststellingwerf 10 verenigingen deelgenomen.

Verenigingen die meedoen krijgen het volgende:

- Een pakket t.w.v. €100 met gezonde(re) producten voor in de kantine.
- Materialen om NIX18 beter/duidelijker onder de aandacht te brengen.
- Drie vouchers van 100 euro, 75 euro en 50 euro voor gezondere producten bij Sligro.
- Begeleiding van een JOGG-TeamFit coach, die helpt bij het maken van gezonde keuzes en het creëren van een rookvrije en verantwoorde sportomgeving.

De eerste reacties zijn erg positief. In 2026 gaan we bezig met de doorontwikkeling van de gezondere box. Daarnaast zijn ook veel andere Friese gemeenten aan de slag gegaan met de gezondere box.

3.5. Voorlichting barvrijwilligers paracommercie

Situatie 2023: Veel kantines van sportverenigingen en dorpshuizen hebben een drankvergunning. Vrijwilligers schenken de alcohol. De gemeente ondersteunt paracommerciële instellingen bij het uitdragen van de norm om voor je achttiende niet te drinken en bij het vormen van alcoholbeleid.

Doelstellingen 2025

Paracommerciële instellingen:

- zijn zich bewust van de risico's van alcohol gebruik door jongeren,
- dragen de norm 'niet drinken voor je achttiende' actief uit

Evaluatie

<u>Instructie Verantwoord Alcoholgebruik (IVA)</u>

In 2024 en 2025 is hier geen gebruik van gemaakt door sportverenigingen of dorpshuizen. De toezichthouders bezoeken regelmatig paracommerciële instellingen. Bij de meeste instellingen hebben de barvrijwilligers al een IVA-training gedaan. Zo niet, dan wordt door de toezichthouder benoemd dat dit behaald moet worden. De IVA is verplicht voor barvrijwilligers in een paracommerciële instelling. Het IVA-certificaat moet aanwezig zijn in de instelling.

<u>Informatiepakket NIX18</u>

In 2024 en 2025 is hier geen gebruik van gemaakt door sportverenigingen en dorpshuizen.

<u>Meeloopbezoek</u>

In de afgelopen twee jaar zijn er geen aanvragen gedaan voor een meeloop bezoek door paracommerciële instellingen. De instellingen worden al regelmatig bezocht door handhaving en ze weten toezicht en vergunningen goed te vinden voor vragen.

3.6. Ketensamenwerking

Situatie 2023: Een belangrijk uitgangspunt in het beleid is dat voorkomen beter is dan genezen. Het voorkomen van problemen begint bij tijdige signalering. Het is van belang dat deze signalen worden gedeeld.

Doelstellingen 2025

- Jongeren met een hoog risico worden tijdig gesignaleerd en toegeleid naar effectieve interventies of zorg,
- Jongeren starten later met drinken en drinken minder doordat signalen tijdig gedeeld worden en passende preventieve interventies worden ingezet.

Evaluatie

Uitwisselen signalen

Bijzonderheden uit het JOS overleg worden door de procesregisseur gedeeld met de Aanjager NIX18 tijdens een structureel overleg. De groep Welzijn onder jongeren is overgegaan in een van de twee werkgroepen van OKO. Zie hiervoor 3.3 middelbare scholen.

Coördineren en afstemmen activiteiten

De procesregisseur en de aanjager NIX18 hebben structureel overleg. Hier worden bijzonderheden besproken en waar nodig acties uitgezet.

4. Pijler toezicht en handhaving

4.1. Basiscontroles

Situatie 2023: Basiscontroles richten zich op het controleren van inrichtingen (zoals cafés, sportkantines, dorpshuizen, restaurants, etc.). De controles worden uitgevoerd door toezicht en handhaving van de gemeente.

Doelstellingen 2025

- Het terugdringen van het aantal gevallen waar in strijd wordt gehandeld met de vergunning of andere geldende voorschriften,
- Het terugdringen van het aantal gevallen waarbij alcohol wordt verstrekt aan jongeren onder de 18 jaar.

Evaluatie

Basiscontroles

Er is dit jaar meer ingezet op controles bij evenementen. Daarnaast worden er maandelijks een aantal inrichtingen bezocht door onze eigen toezichthouders. Ook is meer een adviserende rol aangenomen tijdens een schouw. Daarnaast zijn bij inrichtingen specifieke controles uitgevoerd gericht op alcohol schenken aan minderjarigen. Dit zijn in totaal 18 controles geweest. Bij één inrichting is een bestuurlijke boete opgelegd.

4.2. Extra inhuur toezichthouders voor leeftijdsgrenscontroles

Situatie 2023: Er is een externe partij ingehuurd waarbij 181 uur is begroot voor het uitvoeren van controles. De inzet omvat voor het grootste deel specifieke leeftijdsgrenscontroles, met name bij evenementen. Deze controles richten zich op de verstrekking van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar.

Daarnaast wordt de externe toezichthouder ook ingezet voor het uitvoeren van controles die op specifieke overtredingen in het kader van de Alcoholwet zijn gericht zoals sluitings- en schenktijden.

Doelstellingen 2025

- Het terugdringen van het aantal gevallen waarbij alcohol wordt verstrekt aan jongeren onder de 18 jaar,
- Het terugdringen van het aantal gevallen waar in strijd wordt gehandeld met de Alcoholwet.

Evaluatie

Leeftijdsgrenscontrole

De controles specifiek gericht op alcoholverkoop aan minderjarigen zijn uitgevoerd door een extern bureau. In 2025 zijn er in totaal 18 controles geweest. Eenmaal is er een bestuurlijke boete opgelegd. Dit betrof een supermarkt.

Als de toezichthouders jongeren aantreffen met alcoholhoudende dranken dan nemen zij contact op met de ouders. Er volgt een gesprek met ouders en de jongere.

5. Denktank

Situatie 2023: De Denktank bestaat uit een gevarieerde groep met vertegenwoordigers van supermarkten, sportkantines, dorpshuizen, horeca, jongerenwerk en VNN. Met deze groep brainstormen wij over het beleid van NIX18, creatieve oplossingen en de uitvoering daarvan.

Doelstellingen 2025

- We onderzoeken of en hoe we een doorstart van de Denktank vorm gaan geven.

Evaluatie

<u>Opstarten denktank</u>

Er wordt geen doorstart gegeven aan de Denktank. Op dit moment zijn er genoeg werkgroepen die met verschillende thema's aan de slag zijn. Onderling wordt er goed met elkaar afgestemd. Ook hebben we een goed contact met de lokale supermarkten en horeca.

6. Evaluatie overkoepelende doelen

In het uitvoeringsplan Alcoholwet/NIX18 2025 zijn twee overkoepelende doelstellingen geformuleerd. Hieronder wordt de stand van zaken met betrekking tot deze doelen besproken.

In 2027 is het percentage jongeren, onder de 18 jaar, dat alcohol drinkt met 10% afgenomen (t.o.v. 2023)

Voor het stellen van bovenstaande doelstelling hebben we gebruik gemaakt van de Gezondheidsmonitor Jeugd van de GGD. Deze wordt 1x per 4 jaar verzonden naar jongeren tussen de 12 en de 18 jaar. Deze moeten ze thuis invullen. We hebben van deze monitor geen recente cijfers. De laatste is afgenomen in 2023.

In 2024 zijn we gestart met Opgroeien in een Kansrijke omgeving. Hierbij maken we gebruik van de schoolmonitor. Deze wordt afgenomen in klas 2 en klas 4 van het voortgezet onderwijs. Deze monitor wordt om de twee jaar afgenomen. Om gelijkheid in cijfers te houden kiezen we ervoor om deze monitor als standaard te gebruiken. In 2023 had 38% van de jongeren wel eens alcohol gedronken. In 2026 [3]wordt de volgende schoolmonitor afgenomen. Deze cijfers zijn begin 2027 bekend.

In 2025 zien we een stijgende lijn in naleving van de wettelijke leeftijdsgrenzen voor alcoholverstrekkers in sportkantines en evenementen (t.o.v. 2022)

Anders dan wat de verwachting was is er geen nieuw provinciaal hotspot onderzoek uitgevoerd. Wel zijn er andere onderzoeken uitgevoerd maar deze cijfers kunnen we niet met elkaar vergelijken. Wel kunnen we zien dat er nog (veel) winst te behalen is in de naleving van de wettelijke leeftijdsgrenzen bij sportkantines en evenementen.

Eind 2024 en begin 2025 is de kwaliteitsmethodiek leeftijdscontrole uitgevoerd bij sportverenigingen in Friesland. Dit is op deze manier gedaan naar aanleiding van de resultaten uit het provinciaal hotspot onderzoek. Deze methodiek biedt een efficiënte, onderbouwde aanpak om de naleving van de leeftijdsgrens te verbeteren. Dit gebeurt door het leeftijdscontroleproces voor de barvrijwilligers door periodieke oefening inzichtelijk te maken en feedback te geven waar nodig. Op deze manier krijgen de sportverenigingen grip op het leeftijdscontroleproces. Uit de verzamelde data bleek dat in 36,3 gevallen het leeftijdscontroleproces is doorlopen en de alcohol niet is meegegeven.

Daarnaast hebben we in 2024 en 2025 meegedaan aan de NIXzonderID actie waar de focus ligt op de ID-vraag. De resultaten hiervan staan beschreven in hoofdstuk 2.2.

[3] In verband met verschuivingen wordt de schoolmonitor niet in 2025 maar 2026 afgenomen.